
Title: "Μια έρευνα σχετικά με την αποτελεσματικότητα των ηλεκτρονικών υπηρεσιών πληροφορίας στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση: Μελέτη περίπτωσης "

Ioulia Sidera-Sideri

Alison Pickard

School of Computing, Engineering and Information
Sciences

Northumbria University

2006

στόχος της έρευνας είναι: "να προσδιοριστεί η εκπαιδευτική διαδικασία στα ελληνικά πανεπιστήμια και οι απαιτήσεις που αυτή έχει σε σχέση με τη χρήση των ΗΥΠ (ηλεκτρονικών υπηρεσιών πληροφορίας)."

Η έρευνα είναι ποιοτική και η θεωρητική προσέγγιση ερμηνευτική.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την συλλογή των δεδομένων είναι τα ακόλουθα: σε βάθος συνεντεύξεις, σημειώσεις παρατήρησης κατά την χρήση ΗΥΠ, σημειώσεις παρατήρησης, ένα αρχείο ερωτήσεων και τηλεφωνικές συνεντεύξεις.

Ως πεδίο έρευνας καθορίστηκαν οι βιβλιοθήκες: α) της Αρχιτεκτονικής και β) των Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών της Φιλολογικής σχολής.

Το δείγμα των συμμετεχόντων περιλαμβάνει: φοιτητές, βιβλιοθηκονόμους και μόνιμους ακαδημαϊκούς.

Χαρτογράφηση του δείγματος

(1) Βιβλιοθηκονόμοι:
περισσότερες δυνατών
συνεντεύξεις

(2) Φοιτητές

Προπτυχιακοί

Μεταπτυχιακοί

Κορίτσια: 1 από
κάθε έτος σπουδών

Αγόρια: 1 από κάθε
έτος σπουδών

Κορίτσια: 1 από κάθε
έτος σπουδών

Αγόρια: 1 από κάθε
έτος σπουδών

(3) Ακαδημαϊκοί

Άνδρες: 1 από
κάθε θεματικό
τομέα

Γυναίκες: 1 από
κάθε θεματικό
τομέα

(4)

Ακαδημαϊκοί: τηλεφω
νικές συνεντεύξεις

Γυναίκες: 1 από
κάθε θεματικό
τομέα

Άνδρες: 1 από
κάθε θεματικό
τομέα

Χαρτογράφηση πρώτης περίπτωσης: Βιβλιοθήκη Αρχιτεκτονικής

(1) Βιβλιοθηκονόμοι: 5

(2) Φοιτητές: 11

(3) Ακαδημαϊκοί: 10

Άνδρες: 5

Γυναίκες: 5

Προπτυχιακοί

Μεταπτυχιακοί

Κορίτσια: 5

Αγόρια: 5

Αγόρια: 1

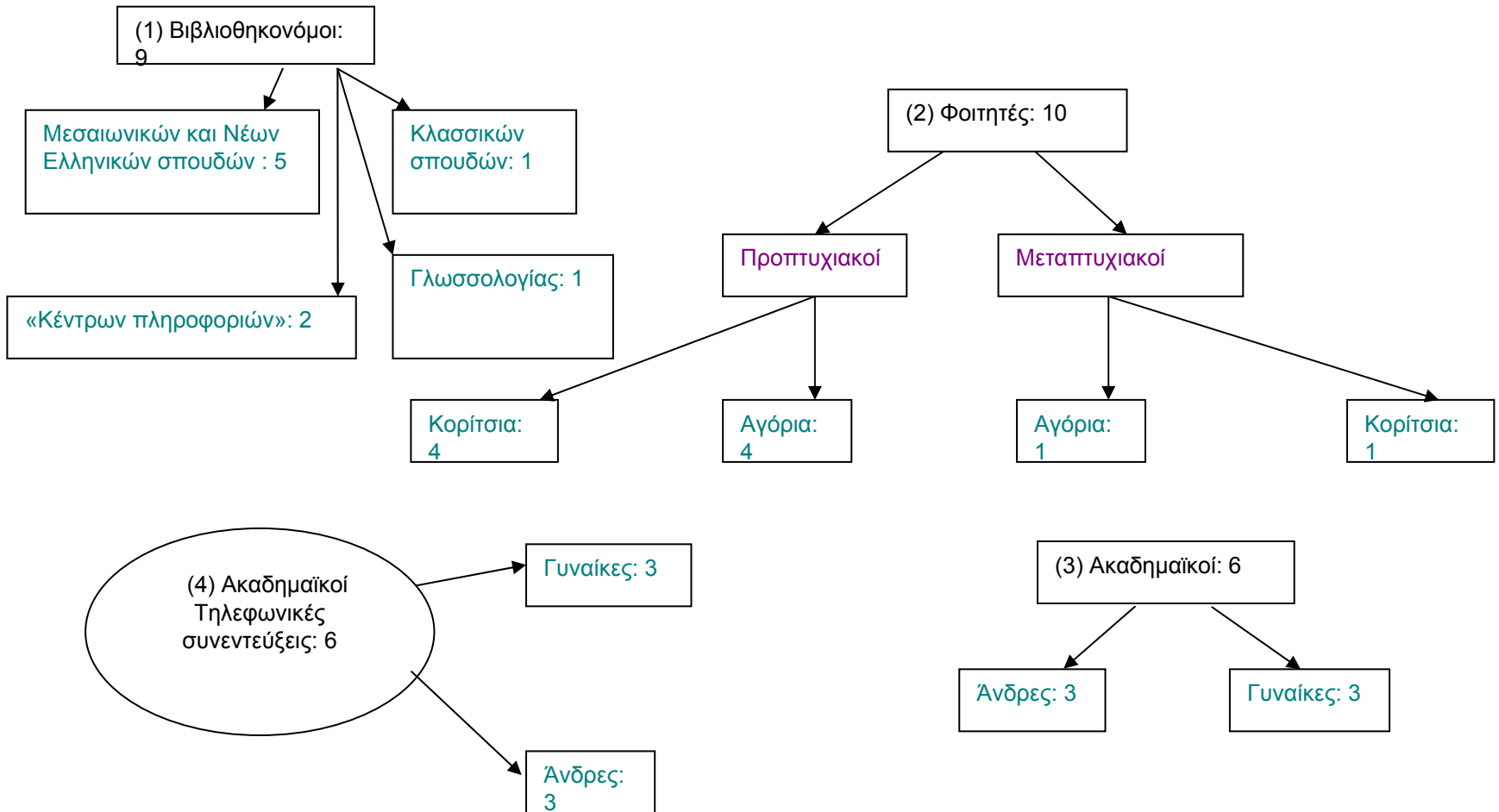
Κορίτσια: (1)

(4) Ακαδημαϊκοί: 10

Γυναίκες: 5

Άνδρες: 5

Χαρτογράφηση δεύτερης περίπτωσης: Βιβλιοθήκη ΜΝΕΣ

- Βιβλιοθηκονόμοι:14
 - Μαθητές:21
 - Ακαδημαϊκοί:32(οι μισές από αυτές είναι τηλεφωνικές)
-

Περίπτωση ένα

- Η πολυτεχνική σχολή περιλαμβάνει πέντε σχολές και μια από αυτές είναι η Αρχιτεκτονική. Έχει πέντε (5) τομείς και μια (1) βιβλιοθήκη και εξυπηρετεί 1655 προπτυχιακούς φοιτητές, 112 μεταπτυχιακούς και 96 ακαδημαϊκούς. Η παρατήρηση έλαβε χώρα δύο (2) ώρες ανά ημέρα για τέσσερις (4) εβδομάδες.

Περίπτωση δύο

- Η σχολή της Φιλοσοφικής περιλαμβάνει οχτώ (8) τμήματα. Το τμήμα Φιλολογίας έχει 4 βιβλιοθήκες και καλύπτει τρεις (3) θεματικούς τομείς. Η Μεσαιωνική και Νέων Ελληνικών σπουδών βιβλιοθήκη είναι μια από αυτές και εξυπηρετεί 1854 προπτυχιακούς φοιτητές, 35 (125) λαμβάνοντες μεταπτυχιακή εκπαίδευση και 28 (76) ακαδημαϊκούς. Οι χρήστες θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν οποιαδήποτε από τις βιβλιοθήκες. Η παρατήρηση περιέλαβε δύο (2) ώρες ανά ημέρα παρατήρηση για τέσσερις (4) εβδομάδες.

Εκπαιδευτικό σύστημα

Κατά μαρτυρία των συμμετεχόντων-καθηγητών και φοιτητών- οι φοιτητές στη σχολή της Αρχιτεκτονικής κατά τα πρώτα έτη φοίτησης τους δεν έχουν εργασίες.

Σημαντικό ρόλο κατέχει στις σπουδές τους η διπλωματική εργασία που υποχρεώνονται να κάνουν στο τέλος των σπουδών τους.

Τα μαθήματα είναι θεωρητικά και εργαστηριακά.

Οι φοιτητές παρακολουθούν διαλέξεις, σεμινάρια και έχουν εργαστήρια.

Δεν παρέχουν λίστες βιβλιογραφίας στους φοιτητές όταν τους ζητούν να κάνουν εργασίες.

Από την μεριά τους οι βιβλιοθηκονόμοι επιβεβαιώνουν πως από αυτά που τους ζητούν οι φοιτητές φαίνεται ότι κάνουν κάποιες εργασίες όχι μεγάλης έκτασης. Οι φοιτητές έρχονται για έρευνα στις ΗΥΠ στα τελευταία χρόνια των σπουδών τους στα πλαίσια της διπλωματικής τους εργασίας.

Διαθεσιμότητα-σημεία πρόσβασης

Ακαδημαϊκοί: Χρησιμοποιούν ΗΥΠ στα γραφεία στους στο σπίτι ή και κάποιες φορές στην βιβλιοθήκη. Το πανεπιστήμιο παρέχει για όλους σύνδεση δωρεάν στο διαδίκτυο από το σπίτι αρκεί να έχει τον ανάλογο εξοπλισμό και μπορούν να έχει πρόσβαση με κωδικό του πανεπιστημίου.

Οι φοιτητές χρησιμοποιούν ΗΥΠ στην βιβλιοθήκη και στο σπίτι, ενώ ένας ανέφερε ότι στις χρησιμοποιεί και στο CAD. Ένας από τους συμμετέχοντες υποστηρίζει ότι τις χρησιμοποιεί στο γραφείο του καθώς είναι φοιτητής σε διδακτορικό και εργάζεται στο πανεπιστήμιο. Επίσης συμμετέχοντας χωρίς υπολογιστή στο σπίτι αναφέρει ότι τις χρησιμοποιεί και από internet café. Η σύνδεση στο σπίτι δεν είναι τόσο καλή και γρήγορη. Δεν έχουν άλλωστε όλοι υπολογιστή στο σπίτι και όταν έχουν δεν μπαίνουν με μεγάλη ευκολία σε ώρες αιχμής.

Οι βιβλιοθηκονόμοι συμφωνούν στα σημεία πρόσβασης και αναφέρουν ότι στην βιβλιοθήκη υπάρχει ένα σύστημα ελέγχου πρόσβασης όσον αφορά τις ΗΥΠ που προσεγγίζουν.

Δεξιότητες χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών

- Οι ακαδημαϊκοί χρήστες είναι επιφυλακτικοί στον προσδιορισμό των δεξιοτήτων τους. Οι ίδιοι παρατηρούν για τον εαυτό τους προβλήματα που οφείλονται στην ηλικία τους και δεν κατέχουν τις δεξιότητες που θα έπρεπε.
- Οι φοιτητές υποστηρίζουν ότι γνωρίζουν πώς να χειριστούν έναν υπολογιστή. Κάποιοι βέβαια δεν νιώθουν αρκετά εξοικειωμένοι και μάλιστα μιλούν για συναισθήματα φόβου. Η στάση τους όμως δεν πλησιάζει την στάση των ακαδημαϊκών.
- Οι βιβλιοθηκονόμοι κάνανε μνεία τόσο για το θέμα της ηλικίας των ακαδημαϊκών όσο και για τους ίδιους όσον αφορά τις δεξιότητες. Για τους χρήστες είπαν ότι έχουν αρκετές δεξιότητες ώστε να χρησιμοποιήσουν το κατάλογο γιατί δεν μπορούν και να κάνουν αλλιώς αφού δεν μπορούν να εντοπίσουν το υλικό της βιβλιοθήκης παρά μόνο μέσω αυτού. Υποστηρίζουν ότι στην αρχή όταν έρχονται οι φοιτητές αντιμετωπίζουν κάποια προβλήματα γιατί δεν έχουν χρησιμοποιήσει πριν υπολογιστή αλλά με κάποια βοήθεια γρήγορα μαθαίνουν να τον χρησιμοποιούν.
-

Ερμηνεία :

- Στοιχείο το οποίο εμφανίζεται στην έρευνα είναι ο παράγοντας ηλικίας. Οι ακαδημαϊκοί που είναι μεγάλοι στην ηλικία έχουν δυσκολίες στην χρήση. Αν σκεφτεί κανείς όμως ότι πολλοί από τους μόνιμους ακαδημαϊκούς είναι μεγάλοι στην ηλικία το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα έντονο. Το βάρος της προώθησης και χρήσης των ηλεκτρονικών υπηρεσιών που παρέχει το πανεπιστήμιο πέφτει σε έκτακτους και ωρομίσθιους που δεν είναι και πάντα νέοι. Στο σημείο αυτό φαίνεται πως οι υπηρεσίες αυτές δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν από το κύριο σώμα των ακαδημαϊκών τουλάχιστον στο σύνολο τους.
 - Ο τρόπος χρήσης τους εξαρτάται από τις ανάγκες των χρηστών. Οι χρήστες στην βιβλιοθήκη της Αρχιτεκτονικής σχολής δεν έχουν ανάγκη να χρησιμοποιήσουν ΗΥΠ κατά τα πρώτα χρόνια των σπουδών τους όταν οι εργασίες τους είναι σε απλή μορφή. Σημαντικό είναι και το γεγονός ότι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές φαίνεται να χρειάζονται περισσότερο αυτές τις υπηρεσίες. Οι υπηρεσίες αυτές καλούνται να καλύψουν πιο σύνθετες ανάγκες που αφορούν ερευνητικές εργασίες και προσέγγιση θεμάτων σε βάθος.
 - Τα σημεία πρόσβασης δεν μπορούν να θεωρηθούν επαρκή από την στιγμή που στη νησίδα τους γίνονται μαθήματα και στην βιβλιοθήκη η πρόσβαση είναι περιορισμένη εκτός του γεγονότος ότι είναι λίγοι οι Η/Υ για να καλύψουν τις ανάγκες τόσων φοιτητών.
 - Ο ρόλος της βιβλιοθήκης σε ενεργητικές μορφές μάθησης θα μπορούσε να είναι καθοριστικός και οι υπηρεσίες της να αποτελούν βασικό μέσο ολοκλήρωσης των σπουδών.
-

Εκπαιδευτικό σύστημα

- Οι ακαδημαϊκοί λένε ότι η σχολή είναι θεωρητικής κατεύθυνσης. Η διδακτική διαδικασία χαρακτηρίζεται από τους ίδιους ως παραδοσιακή. Κάποιες φορές η διαδικασία μάθησης είναι ενεργητική αλλά και κάποιες παθητική. Διαλέξεις και σεμινάρια είναι ο τρόπος διδασκαλίας. Δεν είναι οι φοιτητές υποχρεωμένοι να κάνουν εργασίες κατά την διάρκεια των σπουδών τους.
- Οι φοιτητές επιβεβαιώνουν την παραπάνω εικόνα και χαρακτηρίζουν παθητική τη διαδικασία μάθησης. Ο τρόπος διδασκαλίας είναι διαλέξεις ενώ σε λίγα μαθήματα κάνουν κάποιες εργασίες. Οι μεταπτυχιακοί χρειάζονται περισσότερες πληροφορίες για να κάνουν εργασίες ενώ οι προπτυχιακοί όχι.
- Οι βιβλιοθηκονόμοι υποστηρίζουν ότι δεν έχουν οι φοιτητές εργασίες και όταν έχουν είναι απλές και δεν έχουν ιδιαίτερες απαιτήσεις. Δεν φαίνεται να χρειάζονται ή να χρησιμοποιούν τις ΗΥΠ. Οι μεταπτυχιακοί βρίσκονται σε δύσκολη θέση γιατί πολλές φορές οι εργασίες που κάνουν στο μεταπτυχιακό επίπεδο είναι και οι πρώτες εργασίες που κάνουν.
-

Διαθεσιμότητα

- Οι ακαδημαϊκοί χρησιμοποιούν ΗΥΠ στο γραφείο ή στο σπίτι. Στο γραφείο είναι το συνηθισμένο σημείο πρόσβασης όμως συμμετέχοντες βεβαίωσαν την χρήση για έρευνα ή και απλώς έλεγχο και επιβεβαίωση των πηγών από το σπίτι.
- Οι φοιτητές έχουν πρόσβαση στο σπίτι ή στη βιβλιοθήκη. Δεν υπάρχουν εργαστήρια ελεύθερα για να έχουν πρόσβαση από εκεί. Μόνο οι μεταπτυχιακοί έχουν χωριστά χώρο που να μπορούν να χρησιμοποιήσουν ΗΥΠ ή γενικά υπολογιστές.
- Οι βιβλιοθηκονόμοι επιβεβαιώνουν ότι όλοι οι χρήστες έχουν πρόσβαση από το σπίτι- φοιτητές και ακαδημαϊκοί. Υπάρχουν πολλά προβλήματα στο εξοπλισμό που υπάρχει στο χώρο της βιβλιοθήκης για την χρήση των ΗΥΠ. Οι ακαδημαϊκοί μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν από τα γραφεία ή τα σπίτια τους ενώ για τους φοιτητές δεν ξέρουν ακριβώς από πού μπορούν να τους χρησιμοποιήσουν στο χώρο του πανεπιστημίου.
-

Δεξιότητες χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών

Η αντίληψη και η νοοτροπία ότι οι νεότεροι χρησιμοποιούν και μαθαίνουν ευκολότερα ηλεκτρονικούς υπολογιστές είναι φανερή και στους ακαδημαϊκούς της φιλοσοφικής σχολής. Δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη εξοικείωση με την χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και κατ' επέκταση ΗΥΠ.

Κάποιοι φοιτητές είπαν πως μπορούν να χρησιμοποιήσουν ηλεκτρονικούς υπολογιστές ενώ κάποιοι άλλοι όχι. Ακόμη και αν δεν είναι τέλειοι χρήστες λένε ότι μπορούν να χρησιμοποιήσουν κάποια προγράμματα ή ΗΥΠ ενώ κάποιοι έχουν υπολογιστές στο σπίτι.

Σύμφωνα με τους βιβλιοθηκονόμους οι φοιτητές δεν έχουν δεξιότητες αν και κάποιοι τα καταφέρνουν όταν χρειαστεί. Δεν χρησιμοποιούν τον κατάλογο μα όταν το κάνουν σίγουρα ξέρουν να χρησιμοποιούν υπολογιστές. Ακόμη και αν δεν μπορούν όταν τους δείξεις τα καταφέρνουν.

- Και σε αυτή την περίπτωση είναι φανερή μια προκατάληψη και μια στάση εκ των προτέρων επιφυλακτική με κύρια ιδέα: ‘αυτά δεν είναι για μας αλλά για τους νεότερους’. Η ηλικία των ακαδημαϊκών επηρεάζει την στάση τους απέναντι στις ΗΥΠ. Οι νεότεροι αυτών βέβαια λίγο ή πολύ τις χρησιμοποιούν όμως με επιφυλακτικότητα ή και δυσκολία. Τα προβλήματα που γεννιούνται από το λειτουργικό σύστημα θα μπορούσαν να αποφευχθούν και ν’ αντιμετωπιστούν.
- Ο βαθμός χρήσης των υπηρεσιών εξαρτάται από τον ρόλο των εργασιών ο οποίος στη συγκεκριμένη σχολή είναι πολύ μικρός. Οι φοιτητές δεν είναι εξοικειωμένοι με την χρήση υπολογιστών όμως όταν παραστεί ανάγκη μαθαίνουν και μπορούν να προσεγγίσουν και τις ΗΥΠ. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές φαίνεται να χρειάζονται περισσότερο αυτές τις υπηρεσίες.
- Τα σημεία πρόσβασης δεν μπορούν να θεωρηθούν επαρκή από την στιγμή που στη νησίδα τους γίνονται μαθήματα σχεδόν αποκλειστικά.
- Στην βιβλιοθήκη η πρόσβαση είναι περιορισμένη εκτός του γεγονότος ότι είναι λίγοι οι υπολογιστές για να καλύψουν τις ανάγκες τόσων φοιτητών είναι και παλαιότερης τεχνολογίας πράγμα που στην ουσία τους καθιστά δυσλειτουργικούς.